

מְזֻמֹּר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת / תהילים פרק צ"ב

שאל יונתן וינגורט

גם כאשר נראה שהרשעים פורחים – טוב להודות לה, ולרעת שפריחת הרשעים היא זמנית, ואילו הצדיק פורח בתמיד. הבנה זו קשורה עם גובהו של ה', והידיעה שמחשבותיו עמוקות.

(א) מְזֻמֹּר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת.	זאת.	(יא) וַתֵּרֶם בְּרָאִים קִרְנִי, בְּלַתִּי בְּשֶׁמֶן רֵעֵנִי.
(ב) טוֹב לַהֲדוֹת לַיהוָה, וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֲלֵיוֹן.	(ח) בִּפְרֹחַ רִשְׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב, וַיִּצְיָצוּ כָּל פְּעָלֵי אֹנֶךְ לְהַשְׁמָדֵם עַדִּי עַד.	(יב) וַתִּבְטַח עֵינֵי בְּשׂוּרֵי, בַּקָּמִים עָלַי מִרְעִים תִּשְׁמַעְנָה אֲזֵנִי.
(ג) לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֲסִדְךָ, וְאֶמְנָתְךָ בְּלֵילוֹת.	(ט) וְאַתָּה מְרוֹם לְעֵלַם יְהוָה.	(יג) צַדִּיק כַּתְּמֵד יִפְרַח, כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָה.
(ד) עָלַי עֲשׂוֹר וְעָלַי נָבֵל, עָלַי הִגְיוֹן בְּכִנּוֹר.	(י) כִּי הִנֵּה אֵיבֹךְ יְהוָה, כִּי הִנֵּה אֵיבֹךְ יֵאָבְדוּ, יִתְפָּרְדּוּ כָּל פְּעָלֵי אֹנֶךְ.	(יד) שִׁתּוּלִים בְּבֵית יְהוָה, בְּחִצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ.
(ה) כִּי שִׁמְחַתְנִי יְהוָה בְּפַעֲלֶךָ, בְּמַעֲשֵׂי יְדֶיךָ אֲרַנֶּנּוּ.	(טו) עוֹד יִנּוּבֹן בְּשִׁיבָה, דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִדְוֶוּ.	(טז) לְהַגִּיד כִּי יֵשֶׁר יְהוָה, צוּרֵי, וְלֹא עֲלֹתָהּ עוֹלָתָהּ בּוֹ.
(ו) מַה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה! מֵאֵד עֲמָקוֹ מְחַשְׁבֹּתֶיךָ!	(יז) וְכִסִּיל לֹא יִבִּין אֶת	

כתובת

המזמור מְזֻמֹּר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, היא כלשון המשנה (תמיד פ"ו מ"ד) מְזֻמֹּר שִׁיר לְעֵתִיד לְבוֹא, לְיוֹם שְׁכֹלּוֹ שַׁבַּת מְנוּחָה, לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים. נראה, שהכתובת מצביעה על כך שהמזמור כולו עוסק בעתיד לבוא, ולא בקיום הנוכחי, וכלשון רש"י: "מזמור שיר של לויים וכו' שאומרים אותו בשבתות, והוא מדבר בענין העולם הבא שכולו שבת".

המזמור נחלק לשני חלקים באופן ברור, ובמרכזו הפסוק: וְאַתָּה מְרוֹם לְעֵלַם ה'. ונראה, כי מיקוד זה של המזמור מצביע על כך שגם אם יש במזמור זה תשובה לשאלת 'רשע וטוב לו' כפי שנראה, זוהי תשובה עדינה, וכדי להבין אותה צריך להכיר בכך שמחשבות ה' גבוהות מאוד.

החלק הראשון של המזמור (כ"ה. 52 מילים) פותח בהודיה

לה' על כך שה' משמח את המשורר בפעלו ובמעשי ידיו: טוב להודות לה', ולְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֲלֵיוֹן. לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֲסִדְךָ, וְאֶמְנָתְךָ בְּלֵילוֹת. עָלַי עֲשׂוֹר (= כלי נגינה) וְעָלַי נָבֵל, עָלַי הִגְיוֹן (ל' הגה, קול) בְּכִנּוֹר. כִּי שִׁמְחַתְנִי ה' בְּפַעֲלֶךָ, בְּמַעֲשֵׂי יְדֶיךָ אֲרַנֶּנּוּ. המשכו של חלק זה הוא בכך, שהטפשים אינם מבינים למה הרשעים מצליחים, אך אלו מחשבות ה' העמוקות: מַה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה'! מֵאֵד עֲמָקוֹ מְחַשְׁבֹּתֶיךָ! אִישׁ בְּעַד לֹא יֵדַע, וְכִסִּיל לֹא יִבִּין אֶת זֹאת. בִּפְרֹחַ רִשְׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב, וַיִּצְיָצוּ כָּל פְּעָלֵי אֹנֶךְ, וְעַל אֵף שֶׁלֹּא מְבִינִים אֶת זֹאת, הַפְּרִיחָה הִיא: לְהַשְׁמָדֵם עַדִּי עַד.

האם טוב למשורר? או שזו הודיה שבאה מתוך התבוננות שכלית, ולא מתוך הטוב במציאות? הפתיחה טוב להודות לה', וכן לשון הפסוק לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֲסִדְךָ, וְאֶמְנָתְךָ

וּתְבַט עֵינַי בְּשׁוּרֵי (=בצרי, בנפילת אויבי), בְּקָמִים עָלַי מְרַעִים
 תִּשְׁמַעְנָה אָזְנִי (שהם נפלו). וסיומו של המזמור הוא בפריחת
 הצדיק: צִדִּיק כְּתָמַר יִפְרַח, פְּאָרְזוּ בְּלִבָּנוֹן יִשְׁגָה (= יהיה גבוה).
 שְׁתוּלִים בְּבֵית ה', בְּחֻצְרוֹת אֲלֵהֵינוּ יִפְרִיחוּ. עוֹד יִנּוּבּוֹן (ל'
 תנובה) בְּשִׁיבָה, דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ. וכך ידעו כולם להגיד
 כִּי יֵשֶׁר ה', צוּרֵי, וְלֹא עוֹלָתָה (=ואין עוול) בּוֹ.

אם כן, זהו מזמור שנאמר דווקא כאשר נראה מסביב שיש
 רשע וטוב לו, וההכרה ביום שכולו שבת ומנוחה, בעולם
 הבא, נותנת את השלווה והשמחה בעולם הזה.

בְּלִילוֹת נראות כאומרות – גם כאשר לא טוב לנו, עדיין
 טוב להודות, וגם כאשר החסד איננו גלוי – יש לנו אמונה.
 לפי זה, החלק הראשון במזמור מתאר דווקא את הקושי
 הניצב מול המאמין. קושי כאשר אנו עומדים מול הרשעים
 הפורחים, ועלינו להחזיק באמונה בזמנים החשוכים.

החלק השני (ייטו. 52 מילים) פותח בתיאור אויבי ה' שיאבדו
 מהרה: כִּי הִנֵּה (=בקרוב) אֵיבֶיךָ ה', כִּי הִנֵּה אֵיבֶיךָ יֵאָבְדוּ,
 יִתְפָּרְדוּ (=יתפורו. ל' פד) כָּל פְּעֻלֵי אָוֶן. וְתָרַם פְּרָאִים קַרְנֵי
 (=קרן של ראם), בְּלִתֵּי (=ערבתי, סכתי את בשרי) בְּשִׁמּוֹן רַעֲנָן.

להאזנה לשיעור על פרק צ"ב:

peneyhamenora.com/tehilim/92,

או חפשו באפליקציות הפודקאסטים

"שיעורים בספר תהילים"

לתגובות ולהצטרפות לרשימת התפוצה:

weingort@gmail.com

